

Szegedi emlékek

Tánc és báb

Szokásomtól eltérően korán kelek, reggel nyolc órára megyek Ősi Jánoshoz, az Operaház egykori nagynevű szolótáncosához. Behozza a reggeli feketekávéját a konyhából, felesége, a széphanjú operaénekesnő elsiel, fia a belső szobában terveztetik, hogyan töltsék el a napot. Művész házaspároknál szokatlan bensőséges, harmonikus — és nagyon rokonszenves — családi kép. A minap jöttek haza megszokott szegedi nyaralásukról, még nem rázódtak bele a munkás, zslivajos pesti életbe.

Ősi Jánost, két hajdani feleség vonzza Szegedhez. A szülői ház és a színház. Szegeden született, itt lett színész, és itt fedezték fel, mint táncost. A kereskedelmi iskolát hagyta ott 1945 tavaszán a színházért — álmai netovábbjáért. Szintén Lehotay Árpád növendéke volt. Tizenhatévesen látott neki a színészmesterség ki-tanulásához, akkor vitte el a nagytekintélyű színidirektor-nak, a Színiakadémia volt tanárának a tandíját: egy kiló zsírt. Ez volt az infláció „konvertibilis” valutája.

Mint Lehotay-növendéknek, neki is kötelező volt táncolni tanulni. Hamarosan kitűnt, hogy született táncos tehetség. Zsedényi Károly, a színház akkori balettmestere rögtön le is akarta szerződtetni, de ekkor még nem-et mondott, mert ő színész szeretett volna lenni. Aztán Lehotay Árpád 1947-ben búcsút mondott Szegednek, s nagy hirtelen tanár nélkül maradtak a növendé-

kek. Legtöbbjük Budapestre ment, beiratkozott az akadémiára, Ősi Jánost, pedig leszerződtette, a Szegedi Színház táncosnak. Így történt, hogy a szegedi közönség különleges élményben részesülhetett: saját színházában, egy szegedi születésű, nagy tehetségű táncos főszereplésével láthatott egy színház-történeti jelentőségű előadást: Bartók Béla Csodálatos Mandarin-jának első modern előadását, amit Lőrincz György, az Állami Operaház jelenlegi balettagazatója rendezett.

— Tizenkilenc évesen táncoltam el ezt a címszerepet — mondja Ősi János. — Az előadásnak híre ment, meg-nézték a minisztérium illetékesei, és más szakemberek is. Ez a szegedi előadás indított el engem a táncosi

pályán: leszerződtetett az Operaház. Szegeden szolótáncos voltam, az Operában természetesen a tánckarban kezdtem. Innen, miután Lakatos Gabriella felhívta a figyelmét rám, rövidesen kiemelt egy szovjet balettmester. Ezután az összes nagy szerepet végigtáncoltam...

1956-ban partnereinek jó része Nyugatra ment. Hozták neki a jobbnál jobb szerződéseket, hívták, menjen ki ő is. Ősi János nem állt kötel-nek. „Mondtam, hogy nem megyek, mert én magyar színész akarok lenni”!

Az, hogy végül mégiscsak színész lesz, legnagyobb táncosi sikerei közben is foglalkoztatta. Annál szebbet ugyanis, mint hogy valaki „magyar színész” szinte el sem tud képzelni.

1957-ben hagyta abba a táncolást. Ekkor már minden siker, amit egy táncos elérhetett, mögötte volt. Következhetett volna a színészi pálya, végül azonban a Bábszínház tagja lett. Itt fizikai erejét (hiszen a bábokat hosszú időn át felemelt kar-ral mozgatni igen nehéz), és színészi képességét kitűnően tudja kamatoztatni.

— Az Állami Bábszínház — mondja —, bár Magyar-országban kevesen tudják: világhíres! Az együttes orkán-szerű sikereket arat külföldön, Alexandriától, a Német Szövetségi Köztársasáig, Kairótól Moszkváig. Sokféle hívnak bennünket szinte a világban, úgyhogy amit az Opera táncos sztárjaként nem élvezhettem, hiszen ötvenhat előtt a művész nem utazgattak, most bepótolhatom. És kitűnő kollek-tívában dolgozom, talán a Bábszínházban folyik a leg-elmélyebb műhelypunkta valamennyi színház közül.

— És Szeged? Mit jelent Önnek Szeged ma?

— A Szegedi Nemzeti Színházban, a Bábszínház még nem adott koncertmű-sort, bár meggyőződésem, hogy Párizs, Róma, London után Szegeden is szívesen fogadná a közönség. Szeged egyébként főleg a boldog nyarakat jelenti nekem. Be-jártam a fél világot, és ha-zánkát is, de nekem a ten-gyer víze sós, a Balaton zú-folt, a Tisza a legjobb...

Gulay István

Iskola élet-közelben

Rég elcsúszott már a zaj az újszegedi KISZ vezetőkép-ző tábor tágas terein, s a tere-bélyes fák leveleit is el-kezdte fésztetni az ősz. A 196 diák, a Csongrád me-gyei és a szegedi közép-fokú iskolák KISZ-titkárai, ve-zetői tagjai, a kollégiumok diáktanácsainak titkárai már az iskolapadokban ül-nek s végzik a mindenná-pos feladatokat.

Hetekkel ezelőtt, mikor a táborban jártunk beszélget-tünk velük. Jó hangulatban, vidáman telt az idő. Pedig a kellemes szórakozás mel-lett, sokat tanultak itt a tá-borlakók, miközben felké-szültek az új tanév felada-tainak elvégzésére. Mert nem kis dolog ám egy-egy iskola KISZ-szervezetének munkáját átfogni, irányítani. Nagy felelősséget jelent egy-egy állásfoglalás, egy-egy intézkedés végrehajtása. A vezetőknek is megvan a ma-ga stílusa, és módszere, s mint minden mást, ezt is ta-nulni kell. Az iskolai KISZ-vezetőségtől mind a tanári kar, mind az ifjúság elvárja, hogy tudja a tennivaló-ját, célja és terve legyen, hogy színvonalasabbá és pezsgőbbé tegye a szerve-zet életét, emelve ezzel az is-kola politikai képzettségé-nek, neveltségi szintjének stb. színvonalát. S a tábor-ban lakók ezt a felelősséget érezték is. Ahogy dr. Mé-száros Rózsa, a tábor ve-zetője mondta: komolyan ve-ték a felkészülést, és kü-lönösen annak örültek, hogy sok gyakorlati tanácsot is kaptak a feladatok végre-hajtásához.

A fiatalok elégedettek voltak a programmal. „Szín-vonalas előadásokat, tájé-koztatásokat hallottunk jó szakemberektől — mondták. — Sokat tanultunk...” Va-lóban erre utalnak az elő-adások címei is: A közös-ség fejlődése, A szervezés és vezetés módszere a KISZ-szervezetben, a közéletiség, Az alkotmány és a fiatalság, Jogok és kötelességek, A mozgalmi élet demokratiz-musa, Korunk hazafisága, A pártépítés stb. mind-mind az aktualitásra utalnak. Örömmel fogadták a tábo-rozók a retorikai ismerete-ket is. (Mert ilyen előadás is volt.) Az 1972—73. tanév feladataiból izelítőt kapva fo-glalkoztak az oktatástügy pártfelülvizsgálatának hatá-rozataiból adódó feladatok-kal, a Petőfi-, Dózsa- és az Ady-évfordulók jelentőségé-vel, a tanulással kapcsola-tos kérdésekkel, az iskolai nevelőmunka feladataival, a világnemzeti nevelés fontossá-gával, a szabad idő kulturált felhasználásának módjával, az önképzés szükségességé-

Tervekkel telve

vel, a klubmozgalommal, s ezenkívül még jó néhány gazdaságpolitikai kérdéss-ről is tájékoztatót kaptak. Gazdag és sokrétű ismereteket szereztek tehát a tanfolya-mon a táborlakók, s mind-ezek mellett az sem közöm-bös, hogy az együtt-töltött napok alatt bő lehetőség ki-nálkozott a tapasztalatce-se-rére, mely által egysé-ges látásmód alakult ki a lényegesebb kérdések megítélésé-ben, s módszertani kérdések-ben.

Rendkívül fontos, hogy a táborozás eredményeként, egy-egy titkár, vezetőségi tag, „mit visz magával”. Be-szélgettünk néhány iskolai KISZ-titkárral, hogy a tá-borban hallottak közül mit óhajtt iskolájában megvaló-sítani. Sokszínű választ kap-tunk. Zákány József (Rad-nóti gimnázium): meg kell ismertetni az iskola diák-jával a vertikális rendszert, s többet kell beszélnünk a mai forradalmiság lényegé-ről. Ádám Edit (szegedi Tö-mörkényi gimnázium és szak-középiskola): a vezetőképzést szeretnénk a hallott tapasztalatok alapján szerveztet-bé tenni, a Ságvári gimnáziumtól átvenni a tagfelvételekkel kapcsolatos mód-szert, valamint az iskola 75 éves fennállásának rendezé-sében aktívan közreműkö-dni. Nagy Husszein Tibor (Ságvári gyakorló gimnázium):

a csoportos foglalko-zások módszerét átültetni, s az itt hallott előadások alap-ján a tavalyi jó kezdemé-nyezéseket megszilárdítani. Szabó Margit (Rózsa Fe-renc Gimnázium és Szak-középiskola): a szakközépi-skolává válás után az új helyzetnek megfelelő pro-gramot kidolgozni, nagyobb gondot fordítani az első osz-tályokban a KISZ-tagok fel-vételére, a politikai tovább-képzés megszervezésére. Biczók Sándor (Gépipari Szakközépiskola): előtér-be kerül a párttaggá nevelés, mert eddig ez nem volt köz-ponti kérdés. S mihielyt ki-megy az Autóközlekedési Tanintézet az iskola alagso-rából, hozzákezdünk egy klubnak az építéséhez.

A felsorolt gondolatok csak töredékei azoknak a terveknek, melyet a fiatalok felsoroltak. Rengeteg jó öt-let hangzott el a beszélge-tés során. A fiatalok tehát nagy munkakedvvel, szép tervekkel és telve tenniaka-rással tértek haza a táborból iskolájukba. Az iskola ve-zetőségének egyik legszebb feladata most az legyen, hogy hagyja a hazatért fia-talokat dolgozni, s tegyen meg mindent azért, hogy a táborban tanult elvek és jó elgondolások a gyakorlatban minél jobban megvalósulja-nak...

Bánfalvi József

Stockholm 2000

— egy merész elképzelés

Mint a világ minden nagy-városának, a svéd fővárosnak is nagy gondolai vannak: nincs már hely építkezésre, nincs elegendő park és jó levegő, szűkeik az utcák a forgalom számára. Mint a világ minden fővárosában, a svéd fővárosban is egyre újabb tervek születnek a problémák megoldására. Mi-lyen lesz az élet a három-millió lakosú Stockholmban 2000-ben? Ez a kérdés an-nál is jobban foglalkoztatja az embereket, mert a fővá-sros lassanként teljesen ösz-szeépül több környező vá-rossal. A sokféle terv kö-zött van egy rendkívül me-rész elképzelés.

A terv szerint Stockholm belvárosát egy óriási parkká építenék át, s az emberek nem kirándulnak, hanem „berándulnak” majd oda. Az ékszerdobozhoz hasonló óvá-s maradna csak meg, to-vábbá a múzeumok, amelyek

látogatása ugyancsak hozzá-tartozik az emberek kikap-csolódási igényéhez. E park körül helyeznék el az ünnepségek, sport- és kul-turális események rendezé-sére alkalmas építményeket.

A város maga lakatlan lenne: a lakások, forgalom, munkahelyek, mind a város köré építendő elővárosokban kapnak elhelyezést. Minden előváros önigazgatású lesz, kb. 15 ezer ember számára tervezték őket, de szükség szerint nagyobbíthatók is lesznek.

Egy másik merész terv: Örestad, a jövő városa. Ez egy 3—4 milliós város len-ne, amely Koppenhága és Hålsingör dán városok, vala-mint Malmö, Hålsingborg, Lnadskrona és Lund svéd városok szilárd összekötteté-séből jönne létre az Öre-sund-tengerszoros felett.

Gyönyörű elképzelések — vajon megvalósulnak-e va-laha?

A részegítő méz rejtélye

Görög kutatók vetődtek időszámításunk előtt 400-ban, a Kaukázus-hegyei közé. Ut-közben méhkasokra bukkan-tak, amelyeket aztán annak rendje-módja szerint ki is fosztottak. „Akik kevesebbet ettek a mézből, úgy érez-ték magukat, mintha berúg-tak volna, a torkosabbak el-kábultak, míg néhányan mintha haldokoltak volna” — írta Xenophon, ókori gő-rög történész. „Mindnyájan a földön feküdtek, mintha egy ütközet után lennének, a hangulat pedig általános-an csüggedt volt. Másnap azon-ban kiderült, hogy senki sem halt meg közülük, a betegek magukhoz tértek — ugyan-abbán az órában, amikor előző nap elvesztették esz-méletüket —, a harmadik nap már felkeltek, de úgy érezték magukat, mint vala-milyen súlyos betegség utáni lábadozás idején...”

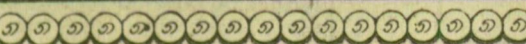
Az ókori, majdnem tragi-kusan végződő mérgezés okát nemrégiben találta meg egy kirgiz professzor, a likorin nevű alkaloida vizsgálata közben. A hóvirág méz kül-sejét és ízét tekintve olyan, mint a közönséges méz. A hóvirág termelte nektár nem is minden évben képez mér-gező mézet, amely csak a hóvirág kései virágzása ese-tén termelődik. Ekkor a mézben erős likorin és izo-tacetin termelődés figyelhe-tő meg. Ezen vegyületek nagy mennyiségben mérge-zőek, amint azt a görög har-cosok példája is bizonyítja.

Természetesen nem a tör-

ténelmi rejtély megfejtése volt a professzor munkájá-nak elsődleges célja, hanem a likorinnak gyógyászati cé-lokra való felhasználása. Tíz év megfeszített munkája után el is készült a likorin nevű preparátum, amely erős és krónikus bronchitis, hörgő asztma, gyomor-bél-hurut, és néhány más beteg-ség orvoslására használható. A preparátumot már több klinikán is kipróbálták.

BERCELI A. KÁROLY

Hullámsír

60.

A legjobban magának a tágas ivónak örült, mert ezt némi módosítással, falazással nagy-szerű ácsműhellyé alakította át, sőt még az ér-tékesebb fatönröket és deszkákat is itt hal-mozhatta föl, hogy fokozódó buzgalmit, s csil-lapíthatatlan tevékenységét — melynek most Zágora személyében még igazi ösztönzője is akadt — otthonában is kielégítse.

Boldog volt ez, a Péter, a tevékenység meg-szállottja, akiről már a rendezkedés során ki-derült, hogy keményen tud önálló is lenni, pedig mikor hazatért a parti munkából, s megtisztál-kodva szemügyre vette irigyelt asszonyát, alig tudott betelni a nézésével is. Szép fekete asz-szony volt Zágora, nagy, égő szeme, hosszú szempillája, súlyos, olajos szemhéja és szabá-lyosan kimetszett szájformája mindig felgyúj-totta a véré, hát még a sima tapintású sötét bőre, melynek egyszerű érintése is elég volt

ahhoz, hogy az ifjú férj ki se várja a vacsorát, hanem a pamlagra húzza az asszonyt, s része-gen fúrja magát az ölébe.

Ezekén tűnődött most Bite Péter, amíg üd-dögölt a szobában, a karosszékből ebéd után, mert Gábornak, aki a városházi tanácskozás miatt megkésétt a közös étkezésről, Zágora kü-lön tált, s aztán ő is az asztalhoz ült, hogy gyönyörködje a fiában, aki kedve szerint nevelődött, s ha minden jól megy, a legmagasabb méltóságig is fölemelkedhetik. Az anya tudta, hogy a saját élete is Gáborban teljesült ki, úgy is foglalkozott vele már gyerekkora óta, hogy összes kísértő álmait ő valósítsa meg.

A konyhából Veron is előkerült, Gábor húga, s most ott ültek valamennyien, az asszonyok az asztalnál, a férfi, Péter pedig a karosszékből, halványan, bágyadtan, szinte csak időnkénti halk köhögésével adva jeit szomorú jelenlété-ről. A halál közeli tudata megülte az egész csa-ládot, Zágoranak Zápori doktor már tavaly megmondta őszintén, hogy nincs segítség a sze-rencsétlenül, s így is csoda, hogy eddig el nem pusztult. De tudta ezt a beteg is, hogy nincs sok ideje hátra, különösen, ha vért köpött a zsebkendőjébe, s utána elöntötte a híg izzadt-ság. Ilyenkor elkeseredett, s átkozta buzgalmit, hogy a molnárok nyári ünnepén meg akarta menteni a kitört pokoli viharban az ételt és az italt, de még a sátrakat is, mert nem félt a

szélvészről és esőtől, hiszen sohasem volt éle-tében beteg, még a hideglelést sem ismerte, s a pár évvel ezelőtt dühöngő kolerajárvány sem ártott neki, pedig akkor, 75-ben, a városnak legalább egynegyede elhullott. S most itt van! Harmadik éve nyavalyog, nyűgödik, dolgozni nem tud, vagy keveset, pedig elhatározta, hogy ha már mennie kell, még farag egy szép feszü-letet a minorita atyák templomába. De most a műhelyben hideg van, várnia kell amíg az idő kedvezőbbre fordul, hogy utolsó művét befe-jezze.

De bármilyen beteg volt is, azért nem hagy-ta el magát. Mindig rendesen felöltözött, hiába parancsolta őt ágyba Zápori doktor, sohasem engedelmeskedett. Dolgozott ülve is valami ke-veket (mostmár csak a feszületek), s úgy öltö-zött fel mindig, ahogy megszokta, s ahogy il-lett: világoskék nadrágot húzott, felvette sötét bársony kislajbját, ha kevesellte, akkor a dol-mányát is. A fekete kordován csizmájáról sem mondott le, csak az ingét nem gombolta be, melyhez régebben rojtos selyemnyakkendőt kö-tött. Péter erőltette az egészséget, s még egy hónappal ezelőtt is részt vett a disznóölésben is, mert nem bírta nézni, hogy mások sürögje-nek-forogjanak körülötte, ő meg csak bámul-jon és köhécseljen.

(Folytatjuk.)